Ч. 231 (13.179). Львів, понеділок 17. жовтня 1932. Pocztowa opłatę zapłacono ryczałtem. Рік LIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед полуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 4·90 зол.
Чвертьрічно 12·00 „
Піврічно 24·00 „
Річно 48·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр. Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Проти москвофільських затій на Закарпатті.

Львів, 15. жовтня 1932.

В часі, коли населення на Закарпатті переживає найтяжчі часи, коли вже у двох роках під-ряд посуха знищила на долах урожай, коли в краю нема заробітків, а фабрики, яких там і так небагато, звільняють останки робітників, коли біда, нужда й голод стукають до всіх хат, а в додатку того всього втікають до краю цілими сотнями безробітні еміґранти з Америки, — повели закарпатські москвофіли широку акцію за „русскими" шкільними підручниками. Їх не обходить важка господарська скрута, не обходить їх голод і недостатки населення. Вони змобілізували всі свої сили для злочинної акції: аби відібрати народові найдорожчий скарб — його рідну мову у школі.

Як відомо, в народніх школах на Закарпатті вже від 13 літ уживають книжок, писаних народньою мовою населення, якою воно говорить з діда-прадіда. Книжки ті затверджені до вжитку шк. владою, згідно з постановою ґенерального статуту, що передбачував для Закарпаття виразно народню мову в школах. І все було в порядку, аж ось два-три роки тому видали москвофіли кілька шкільних книжок нібито „русскою" мовою, а в дійсности дивною мішаниною української, церковно-словянської і російської мови, і хотіли би ті книжки ввести до закарпатських шкіл без затвердження міністерства освіти.

І дійсно, як це знаємо з інтервю мін. освіти Дерера (див. „Діло" ч. 228), москвофіли позаводили декуди ті підручники самочинно — проти волі шк. чинників. А з того вийшло таке, що в одній школі вчили з одної книжки по нашому, з другої книжки нібито по російськи, а з третьої якоюсь мішаниною. І діти і батьки на це нарікали, тимбільше, що діти не могли виказати більших поступів у науці, бо майже кожному учителеві та з кожного предмету треба було вчитися інакше. Словом: школа не могла як слід виконати свого завдання, а з педаґоґічного погляду відносини стали просто абсурдальні.

Ясно, що тому хаосові мусів прийти кінець. І рішився покінчити з ним міністр Дерер, що видав з тією метою у серпні ц. р. розпорядок такого змісту, що в будучности шкільні діти мають учитися тільки з книжок, писаних місцевою народньою мовою, які міністерство затвердило або затвердить. Усі книжки, незатверджені міністерством і написані мішаниною або по російськи, що їх деякі учителі за останні роки самовільно ввели до шкіл і морочили голови дітей, мають бути постепенно усунені.

Цей розпорядок міністерства, подиктований виключно педаґоґічними мотивами, занепокоїв москвофільських провідників, яким чужа наша рідна мова і рідна культура, які ненавидять сліпо все, що рідне, українське. Вони заметушилися, скликали в цій справі до Мукачева на день 9. ц. м. „всенародній карпаторусскій конгрес" і повели в кількох селах страйкову акцію серед шкільних дітей, аби таким чином примусити міністерство освіти відкликати свій розпорядок. Очевидно — у тій акції москвофіли послуговуються огидною демаґоґією, обманом і насильством там, де мають своїх людей серед учителів та інших інтеліґентів. Помагають їм у тій нікчемній акції галицькі москвофіли-еміґранти, що живуть на Закарпатті, а заохочують до „героической борьбы за „русскій языкъ" москвофільські недобитки з Галичини, які, втративши у нас всякий ґрунт під ногами, підбехтують своїх закарпатських однодумців до боротьби з „насиліемъ народной воли". Де тут насильство над волею народу — знають хіба одні москвофільські мамути, які ще нині мають відвагу ідентифікувати себе з народом і його волею.

Зрозуміла річ, що проти москвофільського нахабства й кирині виступили енерґійно всі ті елементи на Закарпатті, які дорожать рідною мовою й культурою. І тому зібралися на нараду представники всіх народніх установ: Шкільної Матки, Педаґоґічного Т-ва, Учительського Т-ва, Просвіти, Жіночого Союзу, Т-ва Церковних Учителів, Союзу Підкарпатських Студентів, Союзу Залізничників, Січи, Руського Театру, Комітету Письменників і Т-ва „Відродження", аби запротестувати проти негідних москвофільських затій і боронити права нашого народу до народньої мови в школі. З тією метою представники вичислених вгорі установ видали відповідну відозву до народу, в якій накликають увесь наш свідомий загал до оборони народніх прав і до відпору москвофільській кирині. Окремо звернулися вони з протестом-телеграмою до през. Масарика і до кількох міністерств, при чому виступили теж проти губернатора краю Бескида, який не тільки зсолідаризувався з москвофілами, але своїм авторитетом ще й підтримує їх затії.

Віримо, що цей солідарний виступ наших братів, найкращих представників і діячів на вбогій, запущеній закарпатській ниві, увінчається бажаним успіхом. Цю їх акцію ми щиро витаємо в тому глибокому переконанні, що ідея, яку вони заступають, переможе таксамо всевладно на Закарпатті, як перемогла на всіх без виїмку українських землях.

Скільки є українців у містах У. С. Р. Р.

Значіння міст у житті нації та держави величезне. Чуємо часто, що українці по містах на українській території творять незначну меншину й це головна причина їх дотеперішніх невдач за свою державність. Очевидно, що державу може створити і втримати тільки та нація, яка має завершену соціяльну структуру, себто розвинені суспільні кляси, і що сам емоціональний гін до своєї державности не вистарчає. Однак правдою є, що коли нація здорова, то скорше чи пізніше мусить опанувати й міста на своїй етнографічній території, як не скількістю мешканців, то їх культурною та господарською вартістю.

Пригляньмося, як виглядає скількісна справа у Радянській Україні, де живе не цілих 75 прц. тих українців, які перебувають у межах цілого Совітського Союзу. Не від речі буде зазначити, що решта понад 25 відс. українців заселює здебільша компактною масою европейські терени, на які приходить около 17 відс., і терени азійські, що мають уже поверх 8 відс. усіх українців Совітського Союзу, яких є 31 міліонів душ. На загальную скількість українців у світі — в СРСР живе їх приблизно 75 відс., а в Польщі 15 (решта: Румунія, ЧСР, еміґрація, Америка, Китай і ін.).

Радянська Україна має у своїх містах 18.5 відс. всього населення (його було у грудні 1926 року округло 29 міліонів), а українців — у відношенні до їх загальної скількости — було 11,8 відс.*). Переходячи до конкретниих чисел побачимо, що на округло 5.36 міліонів мешканців міст УСРР, українців було 2.54 міліони, себто 47,5 відс., москалів 25 відс., жидів 22.5 відс., поляків 1.8 відс. З цього бачимо, що твердження, ніби українці творять по містах незначну меншість, не є оперте на фактах, бо так абсолютні числа як і відсоткове відношення вказує, що що 12 відс. всієї скількости українців живе по містах УСРР, творючи там майже половину міського населення.

Це далеко не є стан вдоволяючий, але й не є надто траґічний, тим більше, що по містах УСРР находиться дійсно дуже багато напливового, не звязаного тріпко з місцевим ґрунтом, елементу. На 1.344.000 мешканців українських міст — 548.000 людей приплило туди зпоза меж УСРР. Колиб цього елементу позбутися — то відсоток українців у містах автоматично піднісся би до 53 відс., а число москалів упалоб до 15 відс. (тільки у цьому й річ, щоби тих пришельців позбутися!).

Найбільші і найбільш змосковлені наші міста Київ (514 тис., 42 відс. укр.), Одеса (421 тис., 17.4 відс. укр.), Харків (417 тис. 38.3 відс. укр.) і Катеринослав (233 тис. 36. відс. укр.) мають разом 1.685 тисяч і вміщають майже третину всього міського населення та мають українців коло 32 відс., москалів коло 30 відс., (не відраховуючи напливового елементу), жидів коло 20 відс. та поляків коло 2 відс. В решті міст, що вміщують у собі 3.670 тис. населення, мають українці абсолютну більшість (54 відс.).

Наші пограничні міста, не включені до Радянської України, перечать поглядові тих публіцистів*), що кажуть „наші гречкосії полюбили і ставок і млинок з хутором, як ідеал людського життя", — „втратили смак до міського життя, до ремесла і торговлі"...

Курщина: Борисівка, 21 тис. (93 відс. укр.), Короча 14 тис. (59 відс. укр.). *Вороніжчина:* Острогожськ пов. м. 23 тис. (74 відс. укр.), Росоші, пов. місто 16 тис. (85,7 укр.), Богучар, пов. м. 8 тис. (81 відс. укр.), Бутурлинівка, 24 тис. (85.4 відс. укр.).

Очевидно, що це цифри, які кажуть лише про скількість українських міських мешканців а не про їх якість, як матеріялу, що опановує міста та надає йому культурну чи торговельну або промислову марку. Це питання зовсім окреме.

Інж. Деревлянка.

*) Д-р Питель: „Національні відношення на Україні в світлі статистики" Варшава 1931.

*) П. Свят: „Утопія та дійсність", „Діло" ч. 224 з 1932 р.

Нарада німецького кабінету.

БЕРЛІН, 15. X. ПАТ. Після засідання кабінету республики, що тревало до пізного вечора, видано комунікат, який стверджує, що кабінет займався господарськими справами та питаннями заграничної політики. Із справ заграничної політики обговорено перш усього справу розбройної конференції, причому міністр заграничних справ Нойрат зреферував неґативну відповідь німецького уряду, дану Мекдональдові на пропозицію скликання конференції чотирьох держав до Женеви.

ПЕРЕДПЛАТНИК, ЯКИЙ НЕ ПЛАТИТЬ ПЕРЕДПЛАТИ, Є ЯРМОМ НА ШИЇ КОЖНОГО ПРЕСОВОГО ПІДПРИЄМСТВА.

З голосів польської преси.

Науки „Слова Польского“ на тему: Як правити британською імперією та яких „кольоніяльних привілеїв“ не треба — українцям?!

У „Сл. Польскому“ з 16. ц. м. находимо новий „шедевр“ з ділянки теорії про державне право і... метафізику. Цим разом маємо не тільки чергову лекцію для англійських політиків, але й за одним замахом полеміку з „кольоніяльним наставленням польської та української ендеції“ (!!), виклад про тези національної політики „обозу паньствовего“ і заяву на тему господарської експльоатації та політичних привілеїв! Треба справді подивляти ґеніяльний хист публіциста, що зумів у кількадесяти рядках усе це вмістити, за одним замахом копнути і Велику Британію, і англійських лейбуристів, і польських ендеків і всіх українців, прославити себе як єдиний розумний і державно-творчий елемент, натякнути на свою ерудицію та все це полити ліберальним сосом...

А щоб шч. читачі не думали, що переборщуємо, передаємо цю ґеніяльну замітку, яка зоветься: „Чого не розуміє польська й українська ендеція. — Ігноранція англійських лейбуристів“:

Англійські політики, які підписали відомий меморіял до Ліги Націй у справі українців у Польщі, не знають Польщі. Не знають її історії, особливож історії польсько-української спільноти у давній і відродженій Польщі. Вони вважають Червенську Землю кольоніяльною областю „імперіялізму“ Польщі. Так само, як кольонією свого британського імперіялізму вважають Ірляндію, Індії і т. п. „Кольоніяльне“ відношення до частини своєї імперіяльної території тим відзначається, що держава, яка є покровителем таких взаємин, радо дає таким частинам своєї території (найчастіше лише на папері) якнайширшу автономію, коби тільки могти ту територію, ту „домінію“ господарськи експльоатувати. Все інше не має для даної імперії ніякого істотного значіння і тому без шкоди для своїх господарських інтересів може „щедро наділювати“ ті території безвартісними для себе автономічними „добродійствами“. Так робить Англія з Ірляндією, Індіями і т. д.

А трактуючи через анальогію відношення Польщі до Червенської Землі, англійські політики не можуть зрозуміти, чому польський „імперіялізм“ за ціну господарської експльоатації цієї землі не хоче надати їй „територіяльної автономії“.

Коли від біди можна зрозуміти таке „наставлення“ англійських імперіялістів, яке випливає з цілковитої ігноранції відносин до Польщі, то важко зрозуміти таке саме кольоніяльне „наставлення“ польської та української ендеції.

Бо одна і друга так само вважає, що Червенська Земля є „кольонією“ Річпосполитої. І звідси цей спільний дух невільників, за яких українська ендеція уважає українців а польська поляків невільниками у відношенню до держави. Трактуючи населення цієї землі як кольоніяльних гельотів, одна і друга ендеція домагається окремішних політичних прав для польського чи українського населення від власників „кольонії“, себто держави.

Ми — цілий державний табор — вважаємо Червенську Землю органічною складовою частиною польської Батьківщини, польської держави, а мешканців цієї землі співгосподарями цілої держави. Не хочемо ані не можемо, спираючись на історію та дійсні господарські і культурні відносини, вважати цієї землі кольонією, так, як англійці вважають Ірляндію чи Індії. Не можемо трактувати населення цієї землі експльоатованих невільників, яким в заміну за привілей експльоатації маємо давати на ділі безвартісні і пусті політичні привілеї.

Як бачимо, то в повищому вченому викладі кожне речення є обявленням. Зазначимо лише кілька пунктів: 1) ігноранція англійців у внутрішніх справах Польщі та зокрема польсько-українських відносинах є в усякому разі не менша від ігноранції співробітників „Слова Польского“, що пишуть про внутрішні справи Вел. Британії: бо ось нпр. англійські політики, заки склали останню петицію, приїздили до Польщі й на тутешні українські землі, справу студіювали не лише в українських, але й польських найавторитетніших джерелах, перевірювали її з автопсії і щойно потім мали відвагу щось писати і під чимось підписатись; чи шч. редактори „Слова Польского“ так само роблять з Ірляндією і Індіями? 2) Найбільше питоменною рисою усього західного законодавства є те, що нема там законів та прав „на папері“ і „на ділі“; надані права ірляндцям, бурам чи гіндусам — це права найбільш реальні, з найбільш практичним політичним, культурним і господарським значінням; зате найбільш питоменною рисою всієї ментальности „державних політиків“ типу „Слова Польського“ є ділити закони на дійсні (для себе) і здогадні (для чужих). Історія новітньої Вел. Британії в усякому разі не знає анальогії до „утраквістичного“ мовного закону чи закону про „воєвідську автономію“. 3) Про те, чи на Червенській Землі йде політика господарської експльоатації чи ні важко дискутувати в обставинах польської цензури; відсилаємо шч. автора до стенограмів польського сойму, до дебат нпр. на тему відношення інвестиційних сум (нпр. у реґуляцію рік чи хліборобську допомогу) у Сх. Галичині та корінно-польських землях. 4) Те сама торкається „справжніх культурних і господарських відносин“ у нашому краю. Відсутність хочби *одної* державної української хліборобської школи у хліборобській країні Галичини й Волині, брак якоїнебудь української високої школи і зменшеня числа українських державних народніх шкіл на ок. 2.500 шкіл в порівнанні з австрійськими часами — це, здається, є факти, а не видумка?! 5) Не знаємо, чому „Слово Польске“ борониться перед закидом імперіялізму, коли прецінь інші авторитетні санаційні часописи, редаґовані послами ББ (виленське „Слово“ п. Мацкевіча) вважає імперіялізм підставою будуччини польської Республики?! 6) До цього часу ми чули, що ми є „співгосподарями“ Східної Галичини; тепер чуємо, що ми вже „авансували“ на „співгосподарів“ цілої польської держави. Велика честь. Але ми не хочемо *ані почестей ані привілеїв:* хочемо тільки того, що нам *належиться,* — хоч би це всім панам зі „Слова Польского“ і впоза нього не подобалося

—o—

Українські фарми в Злучених Державах.

Кореспондент „Америки“ мав нагоду виїхати в околицю Кінґстон, 60 миль на північ від Ню Йорку. Тут завважав, що між Кінґстоном і Соґертісом, понад ріку Гадсон, поселилось досить значне число українських фармерів, які виїхали сюди з міста Ню-Йорку. Вони живуть одинцем, деякі мають українські часописи, а інші живуть лише споминами з минувшини. Мимо фінансової скрути прибуває сюди багато українських родин з Ню-Йорку на вакації, а то головно тому, що можна приїхати дешево вигідними кораблями рікою Гадсон.

З розмови з літниками нюйорчанами можна переконатись, яка темнота царить ще між нашими давними емігрантами і яке цілковите відчуження дітей від батьків. Просто треба дивуватись, як серед такого громадянського руху, яким чваниться місто Ню-Йорк, може ще панувати така національна темнота серед широких мас українського громадянства. В парі з темнотою іде деморалізація, а головно недовіря до якогонебудь проводу, зневіра у всяку вищу ідею, розтратність на особисті вигоди, неймовірна скупість в жертвах на загальні цілі, все одно чи народні, чи релігійні.

Одна вакаційна поїздка між тих літників може дати нашим провідним людям неоціненний матеріял до студій і до застанови над будучністю української еміґрації в Америці.

—o—

В справі державного комісаря в Прусії

БЕРЛІН, 15. X. ПАТ. На вчорашній розправі перед державним трибуналом у Липську на запит предсідника трибуналу, коли буде відкликаний урядовий комісар у Прусії, представник уряду республики Ґотгаймер заявив, що це залежить від політичної ситуації та від осягнення відповідної більшости в пруському соймі. Подрібні розпорядки в цій ділянці будуть залежати від ситуації, яка повстане після виборів до райхстаґу і сьогодні не дасться передбачити. Представник пруського уряду зробив з цього висновок, що уряд державного комісаря слід уважати постійним. В справі усунення багатьох урядників у пруських установах промовець заявив, що постанова щодо припинення в службі урядників, які не відповідають новому режімові, наступила на підставі ліст, предложених міністерством райхсвери.

—o—

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 17. ЖОВТНЯ 1932.

САМ.

В землі без імени.

„Под горкой, под крутой
Стоял баринь молодой.
Барина, сударина
Вель (?) дала барабан...“

Діти повторюють невільничо за учителькою незрозумілі слова пісні, а тільки при кінці рефрену замісць барабан вимовляють — баран.

— „Какой баран“ — „барабан“? — нетерпеливо кличе вчителька. Діти здивовано хитають головами і повторюють „ба-ра-бан“.

І вже нова пісня.

„Скажи мне тетюшка Татяна
Пойду ли я за Івана...“

Весела якась країна і повна радости та пісні школа. Ви думаєте напевно, що це школа десь у тамбовській, чи орловській ґуберніі?!

Ні, це гірське село на Закарпатській Україні. Малі гуцулятка ломлять язик і тягнуть пісню, якої ні трохи не розуміють.

Учителька десь знад Волги, нещасна еміґрантка, щоби не вмерти з голоду, з ласки шкільної ради в Ужгороді стала учителькою в українському селі і мучить себе і дітей. Вона їх не розуміє, а вони її.

А діється це в 1932 р. в республиці, де родився великий учитель чеського відродження Іван Коменський.

* * *

І знову велике гуцульське село, може одно з найбільших. Є тут навіть виділова школа. Шкільний будинок, це приватний будинок багатого купця, що частину його підаймає під школу. Гімнастична саля, це дровітня, де гниє та пропадає справді дуже цінне і порядне ґімнастичне приладдя.

Директор школи б. дякоучитель. Архаїчний тип, непридатний вже навіть для дяківської школи, тут веде виділову школу.

У шкільній канцелярії велика таблиця, а на ній „Описаніе уроков на школьний год 1931-32“ і приписка, що „мойсейское вѣроисповѣданіе має уроки в неділю од 8—9 часов“.

А діється це в республиці, де були сотні галицьких добрих учителів і не могли дістати ні горожанства ні учительських посад.

* * *

Велике гуцульське храмове свято Матері Божої стягає тисячі гуцулії з усіх верхів до гуцульської столиці Рахова. Ідуть процесії і від Ясіня з гір і від Великого Бичкова з долів. Гуцульське море заливає того дня вулиці Рахова.

Кульмінаційною точкою храму це проповідь. Виходить молодий священик і починає говорити. Спочатку нічого не розумієш. По сербськи, чи по словацьки? — ні це якась страшна тарабанщина, як десь 100 літ тому в Галичині. Середновічня проповідь і мовою і змістом. Ні одного теплого слова для тих, до яких говорить. Таку проповідь міг би він виголосити спокійно і в центральній Африці. Бездушна, безсердечна теольоґічна дискусія. Трохи запалюється як згадує про „фарманзонів“. (Має на думці мабуть православних). Зле говорить про них, наказує їх від порога гнати і... убивати (припускаю, що тільки морально, а не фізично).

А життя сміється йому в очі. Напроти цієї мурованої, в дуже негарному якомусь малярському стилі унійської церкви видніє скромна вправді, але гарна деревляна православна церква.

На тлі гір і лісів якась вона тут радніша. Ще так недавно не було ні одної, а тепер вже почавши від Ясіня вони густо розсипані під верхами. Це протест і національно свідомих гуцулів проти тих гр. кат. мадярських священиків. І якби православна церква мала там свідомих своїх українських панотців, а не малоосвічених, темних русотяпських монахів, православя було би обхопило вже цілу країну. Між тими православними монахами був один свідомий українець та церковна влада перенесла його до... Сербії.

Ще кілька середновічних фраз і проповідь скінчена. Народ, що вийшов на початку проповіди, вертається до церкви...

* * *

А коли від Рахова поїдеш у долину, то там, де кінчаються гори, розложилося село Великий Бичків. Справді „великий“. Тут і хемічна фабрика, де працювало щось 2.000 робітників. Сьогодні зачинена, нечинна. В середині села кооператива. Має два свої великі будинки побіч себе. В одному споживча торговля, у другому ресторан і театральна саля, не менша від салі Лисенка у Львові.

Година 3. пополудні. На салю вналає кількадесять дітей від 6—14 літ, хлопців і дівчат. Наставляють грамофон і за хвилину являється молодий мущина в національному убранні. Дає знак, діти блискавкою уставляються і під звуки грамофону починається лекція національних танців.

Місяць як приїхав сюди учитель з Ужгороду і діти танцюють уже прегарно.

У перших рядах хлопців звертає увагу малий товстій. Вдивлений в учителя, з незвичайним захопленням підскакує і вимахує товстеньким тілом.

— Це одинокий чеський хлопчик — відповідає мені один з присутніх. — Залюбився в українських танках і вже по українськи говорить.

Танок іде за танком — дуже ефектовна одна сцена „Молитва за Україну“.

Конференція в Женеві без участи Німеччини.

ЛЬОНДОН 15. Х. ПАТ. Появився офіціяльний комунікат, який стверджує, що в останніх трох днях в англійському міністерстві закордонних справ відбулися розмови між Мекдональдом, Бріотом і Саймоном у справі англійської пропозиції відносно конференції представників Англії, Франції, Італії й Німеччини, яка має на меті побороти трудноші, що проявились у Женеві. Міністри французький та англійський думають, що найвідповіднішим місцем конференції представників чотирьох держав була би Женева. Конференція мала би найти способи, що позволили би спробувати в рамах Союзу Народів спільного зусилля розброїйної конференції.

Агенція Райтера довідується, що британський уряд одержав уже відповідь італійського уряду, яка годиться на Женеву як місце конференції. Німеччина у своїй відповіди зазначила, що бодай в теперішній хвилині *не може згодитися на Женеву.* Англійські кола думають, що місце конференції не повинно бути перешкодою ходу конференції.

Агенція Аваса довідується, що передбачувана женевська конференція при участи Англії, Франції й Італії відбудеться правдоподібно 10. листопада ц. р.

Чи Ви сповнили вже свій обовязок супроти української преси? Памятайте про Вашу постанову заплатити в місяці жовтні ц. р. усі залеглости та прислати передплату!

ХЛІБОРОБСТВО І ГОДІВЛЯ ТЮТЮНУ.

Відомо, що від довшого часу йде на селі аґітація проти курення. Тютюн, що є державним монополем — це одно із найбільших джерел державного бюджету. Уряд звертає спеціяльну увагу на тих хліборобів, що хотять занятись плеканням тютюну, що таким робом розвиває ту ділянку сільського господарства, яка в нас зовсім занедбана. Хлібороби, що садять тютюн, мають запевнений щорічний збут по цінах, установлених державним монополем. Курення має за собою вікову традицію і не вважаючи на сильну акцію розведену в останіх часах проти нього, воно не ослабло. Коли й перестають у деяких селах курити старші люди за радою лікарів, щоби поправити своє здоровля, то одночасно бачимо, що збільшується охота до курення між жіноцтвом і молоддю. Бачимо часті випадки, що навіть досвідчені старші люди, які під впливом арґументів дають себе намовити до присяги, що перестануть курити, пізніше жалують своєї поквапної постанови і вертаються до курення. Звичка ділає тут незвичайно сильно. Людям на селі, що не мають ніяких наркотиків, уживаних інтеліґентами по містах, незвичайно важко позбутись тієї великої приємности, яку дає папіроска або люлька. Всі, що інтенсивно працюють, зміцнюють цю звичку постійним уживанням тютюну у хвилини відпочинку, задуми або тоді, коли хотять підкріпити свої нерви. З хвилиною, коли деякі селяни почали плекати в себе тютюн, нахил до курення став іще природніший. Довший час на селі гадали, що тютюн можна плекати тільки у спеціяльнім підсонні. Тимчасом виявилось, що управа тютюну менше залежна від кліматичних ріжниць, ніж це назагал люди необзнайомлені зі справою собі уявляли. На Поморі та у Білостоцькім воєвідстві тютюневі плянтації розвиваються зовсім добре. У нинішніх часах, коли ціни на земні плоди переходять дуже різкі хитання, хлібороби, що люблять спокійне життя серед нормальних умовин, радо беруться за управу таких продуктів, на які збут мають якнайбільше запевнений. Сама земельна господарка під впливом тютюневої годівлі переходить дуже важну зміну, достосовуючись до промислових ринків збуту. В округах Монастириськ, Ягільниці та Коломиї находимо велику скількість тютюневих плянтацій, з яких деякі ведені зразково і приносять власникам певні та поважні доходи. Уряд звертає велику увагу на терени та осередки прихильні для плекання тютюну. Коли прихильники тютюневої абстиненції наводять свої докази за нею, з другого боку урядові чинники, що журяться головно якнайбільшим розвитком усіх галузей господарства та промислу, що підносить державний бюджет, вказують селянам на безпосередній інтерес, який вони мають, плекаючи продукти запевненого збуту. Коли звернути увагу на факт, що навіть аґітація серед інтеліґенції, вражливої на розумові арґументи не завсіди має успіх там, де діло йде про такі приємні звички як курення, то не диво, що селянство, коли промовити до нього арґументом особистого, матеріяльного інтересу, нерадо позбувається можливости заробітку новим способом, певнішим, ніж досі.

Тимчасовий комісар Данціґа.

ЖЕНЕВА, 15. Х. ПАТ. Рада Союзу Народів відбула сьогодні довірочне засідання, на якому займалася справою іменування комісаря для Данціґа. Рішено відложити остаточне полагодження справи до наступної сесії Ради. Тимчасом на внесення польського уряду Рада іменувала данця Гельмера Ростінґа, шефа бюра адміністраційної комісії секретаріяту Союзу Народів, тимчасовим комісарем в Данціґу.

ПАПА ІДЕ ДО МІЛЯНО.

Італійські часописи принесли вістку, що папа з кінцем жовтня приїде до Міляно. Ватиканські прапати виїхали вже до Міляно, щоби приготовити там програму гостини папи. Буде це перша гостина „ватиканського вязня" від 1870 р.

За зворот німецьких кольоній.

БЕРЛІН, 15. Х. ПАТ. На загальних зборах німецького кольоніяльного союзу принято ряд резолюцій, що домагаються між іншим від уряду республики акції з метою відобрати кольонії та енерґійно продовжувати кольонізаційну політику на східних землях республики.

СЕСІЯ РУМУНСЬКОГО ПАРЛЯМЕНТУ.

БУКАРЕШТ, 15. 10. ПАТ. Отворення сесії парляменту відложили королівським декретом до 15. листопада 1932 р.

Український танок як предмет наукових студій.

НЮЙОРК, 30. вересня. „Нова Школа для суспільних дослідів", як інститут для вищої освіти зрілої молоді, проголосила цілу низку викладів на найріжнородніші теми в цьому шкільному півроці. Є загалом зазначених 75 наукових предметів, між іншими є також курс для дослідів народніх танків. Для цієї справи присвячено 18 лекцій. Між танками, які приходять як предмет, зазначено також український танок. Преґентом для цього предмету назначено молодого українського скрипака, учителя танків у школі Авраменка, Михайла Германа, родом з Клівленду, Огайо. Перша лекція відбудеться 30-го жовтня у приміщенні „Нової Школи для суспільних дослідів" при 66 Вест 12-та вул. в Ню Йорку. Після вступних викладів має розпочатися курс українського танку для слухачів, що на нього зголосяться. Але загальний курс танків ріжних народів розпочинається в тій-же школі дня 9-го жовтня. Виклади відбудуться заходами „Ради для народніх свят", яка виставила минулого року двома наворотами танки ріжних народів в одному з театрів при Бродвею.

Безпосередньо перед викладом про українські танки приготований заходами тієїж Ради святочний людовий баль дня 29. жовтня в касарні 7-го полку при Парк Евню й 66 вулиці. Буде виставлених 30 ріжнородних танків, між ними й український. На свято запрошені майже всі родини з так званої нюйорської „сосаєті", от-

---

Десь біля 6-ої сходяться старші. Діти розрадовані розходяться, бо пічнеться курс старших. Просять приїхати в неділю на попис.

Почали тут працю галичани, але їх скоро розігнали, або попереносили. Сьогодні вже працюють тільки „свої". Є вже „свої" учителі, студенти університету, ґімназисти і студенти учительської семінарії.

Багато вибирається на свято Івана Франка до Львова.

Великий Бичків живе вже своїм українським життям.

*

На Закарпатті голод. Нема праці по лісах, нема і кукурудзи. Кажуть, що уряд поможе, але чи позволять аграрії, фактичні володарі цеї прегарної, але так нещасної країни?!

*

Політичне життя схарактеризує може найкраще стаття: „Украинцы страшны не столько нам, сколько Республикѣ" („Карпаторусскій Голос", Ужгород, 25. августа 1932, ч. 77).

Ось вона:

„Ми вже нераз доказували, що політика українізації шкідлива для самих чехословаків. В теперішнім часі починається пляномірний похід українських сил на цілому фронті. Географічне положення Підкарпатської Руси робить її примаанчивим куском для українських самостійників. В українізації Карпаторосії вони заінтересовані не тільки тому, що журяться її культурною долею, але їх бажанням є використати територію Підкарпатської Руси для цілої великої України, від чого вони досі не відмовилися. Підкарпатська Русь словами „Діла" може відограти в історії нашого народу під політичним, стратегічним і господарським оглядом немаловажну ролю. Коли Підкарпатська Русь буде лишатись у межах другої держави, розуміється, що не може грати політичної, стратегічної і господарської ролі. Коли вона є для українців „вікном до Европи", то розуміється, що це вікно може сповняти свою ролю, коли буде частиною українського дому. „Діло" цілком виразно говорить, що по обох боках Карпат є цей самий нарід з однаковими політичними та національними змаганнями. Наші домашні українофіли зберігли досі ознаки льояльности у відношенні до Чехословацької Республики. Їм і не треба було спішитися".

Далі розказує, як чеський уряд ішов все на руку українцям і вони тепер вже так зміцнилися, що рішили скинути маску. Доказом цього зїзд учителів у Хусті.

„Вони виступають проти чехословацького студентства, журналістики, Червоного Хреста і т. д. Їм уже не вистарчає, що їх шкільні підручники навіть неапробовані уживані в школах, вони жадають шкільних підручників галицького видання. Похід іде з обох сторін границі, щоби заволодіти обома боками Карпат. І в тім дуже совісно помагають органи Чехословацького Уряду. Забувають про те, що карпатське вікно звернене на дві сторони. Коли для самостійної України воно відкривається до Европи, то для Чехословацької Республики воно є вікном на схід.

Коли воно попаде в русофобські і польонофобські*) руки, то це вікно буде втрачене для нашої республики. Тільки нічим неоправдана сліпота і небажання бачити грізну майбутність можуть обяснити ту політику, яку вели і ведуть 13 літ на Підкарпатській Руси. Не плятонічна любов до карпаторусів, але державні інтереси повинні примусити уряд зірвати з політикою співпраці, зі згубними елементами в роді насильної українізації".

*) Польський консуль на Закарпатті є найбільшим приятелем і покровителем тамошніх русофілів.

Не даром —

„Der grösste Schuft im Land' —
Ist immer der Denunziant".

*

Сидимо в гуцульському ресторані в Ясіні. У самому його центрі великий одноповерховий дім. Гостинниця і ресторан власність братів Клемпушів.

Мій співбесідник мешкає тут щось 3 місяці і кінчить великий гуцульський роман „Шугай".

— Вже його кінчу — каже, — а на другий рік приїзджаю, щоби сфільмувати ті прегарні гори.

Переходимо на закарпатські відносини.

— Я їх розумію. Я також син гір. Судети, моя батьківщина. І там так було, як тут тепер. Не давали нам німці жити, а ми таки перемогли. Але треба сміло, отверто, твердо, рішучо, а не по рабськи гнути карки. Ось бачите в гуцульській столиці в Рахові, осів недавно молодий адвокат*). Виж були у нього і бачили. Від ранку до пізнього вечора у нього гуцули з усіх верхів.

Як по всіх горах пішла вістка, що прийшов наш чоловік, наш адвокат, то пішов народ морем до нього. І читальня „Просвіти" і „Кооператива" виросли через ніч.

Я слухаю і дивлюся на того чеха, що з такою любовою говорить про землю без імени і її народ.

Треба їхати, прощаємося і міняємося білетами. На його білеті читаю: **Ivan Olbracht, Praha Krc.***)

*) На Закарпатті є 165 адвокатів, з того тільки 12 українців, 9 русинів-мадяронів і 5 русофілів.

*) Автор книжки **„Zeme bez jmena"**, яку ми обговорили в фейлєтонах „Діла" чч. 137 і 138 з дня 24. і 25. червня 1932 р.

же в тих замкнених „400". І представники заграничних держав, головно консулі та їх родини. Український танок буде вести також пром. Михайло Герман. („Америка".)

Рекорд чехословацького врожаю збіжа.

На основі фахових даних, буде цьогорічний врожай збіжа в Чехословаччині, приблизно, такий (в 100 кг.):

	1932	1931
Пшениця	14.570	10.221
Жито	19.200	13.877
Ячмінь	13.650	10.746
Овес	15.080	12.246
Кукурудза	2.597	2.277
Цукровий буряк	18	17
Разом	65.115	49.384

Отже врожай вище згаданого збіжа в році 1932 перевищує минулорічний врожай майже на 33 прц. Це дає Чехословаччині можливість зовсім не імпортувати у рр. 1932-33 пшениці та жита, але й навіть думати про вивіз деякої

Проф. С. Б.

ПОЛЬЩА ДОМАГАЄТЬСЯ УЧАСТИ В КОНФЕРЕНЦІЇ.

„Адеверул" повідомляє, нібито Польща зажадала участи в конференції держав над домаганнями Німеччини та загрозила, що виступить із Союзу Народів, коли її домагання не сповнять.

Ювилей читальні.

ВЕЛИЧАВЕ СВЯТО „ПРОСВІТИ" У СТРІЛИСЬКАХ НОВИХ.

В неділю, 18. вересня ц. р., відбулося Ювилейне свято з приводу сороклітнього істнування читальні „Просвіти". Стрілиська Нові вже від самого досвітку прибрались у святочну одіж. Вже при самому вїзді до міста приємно вражало те, що з кожного дому повівали хоруговки, а на церкві, Народньому Домі, магістраті та кооперативі маяли величаві жовто-сині прапори.

Точно в год. 10.30 станув стрілиський декан о. Т. Прийма до Служби Божої, окружений вінцем дооколичних священиків і чотирьох питомців. До піднесення торжества причинився в чималій мірі місцевий хор під управою дяка п. В. Гориня. По соборній Службі Божій річеву проповідь про значіння і завдання „Просвіти" в житті українського народу виголосив о. Мацак Іван, парох з Баковець.

Після проповіди рушив увесь народ з духовенством і процесією на місцевий цвинтар, де над спеціяльно побудованою могилою з березовим хрестом відправлено соборну панахиду за всіх померших членів місцевої читальні. Після того виголосив надгробне слово д-р К. Троян з Ходорова.

В год. 15-ій почалася дальша часть свята — святочна академія. Непроглядні маси народу заповнили громадську площу побіч чит. „Просвіти" — цілу замаєну зеленю. На самому вступі пишалася брама з тризубом по середині й написом: Воля народу в „Просвіті", а дальше прегарно прибрана естрада.

Академію відкрив голова читальні, начальник місцевої громади п. Олекса Мацьків. У своїй промові згадав він про значіння „Просвіти" в житті українського народу, а передовсім широку згадку присвятив значінню чит. „Просвіти" в житті стрілиської громади: перед 40 роками основано читальню серед обставин гірких-невідрадних, серед переможно-пануючого москвофільства, заходами кількох ідейних одиниць під проводом місцевого учителя п. Ов. Власійчука. Та небавком, потім завдяки чит. „Просвіти" повстала ціла низка установ, її діточок: Т-во „Сокіл", кооператива, „Сільський Господар", щадничо-кредитова кооператива „Український Хлібороб", Кружок „Рідної Школи", „Союз Українок", Український Катол. Союз. При кінці привитав присутнього ініціятора й основника місцевої читальні, емер. упр. школи п. Ов. Власійчука, а присутні повстанням з місць і бурею грімких оплесків віддали належну пошану достойному гостеві. Зокрема привитав голова одинокого члена-основателя місцевого громадянина п. Мих. Баковського і всіх приявних гостей.

З черги слідували хорові продукції селянського хору із села Добрянич під пров. о. СтепанаКоролюка. Скільки то труду мусів вложити о. диригент у свій хор, щоби вивести поправно такі пісні, як: „Просвітянський гимн", „Дзвони", „За рідний край"! Іх гарне виконання було приняте з одушевленням.

Потім ішли привіти. Перший привитав ювилятку її основник п. Ов. Власійчук. 80-літній старець зі сльозами радости, що засіяне зерно просвіти не зниділо, але розрослося до нинішнього величавого свята. Від Матірнього Т-ва „Просвіта" передав писемний привіт д-р К. Троян; від філії „Просвіти" в Ходорові — її заст. голови, заслужений голова чит. „Просвіти" у Стрілиськах Нових емер. дир. п. Вітошинський Осип, тепер голова місцевого Т-ва „Сокіл" і Катол. Союзу; від Повіт. Кружка „Рідної Школи" в Рогатині дир. Водонос Микола. Дальше відчитано письменні привіти від кількох установ, а потім витали ювилятку: від чит. „Просвіти" в Отиневичах п. Сярок, від читальні в Дулібах п. Баглай, від читальні у Стрілиськах Старих п. Ів. Павлів, від читалень у Виспі на Млині і Любші о. Степан Головацький, від читалень у Фразі і Підбірю о. Василь Телішевський, від читалень у Баківцях, Репехові й Любешці о. Іван Мащак, а від читальні в Русятичах о. сов. Домбчевський. Від місцевого Кружка „Рідної Школи" зложив привіт його голова о. сов. Ковалів Степан, місцевий парох; від Т-ва „Сокіл" і Українського Католицького Союзу п. Вітошинський О., від кооперативи „Українська Райфайзенка" п. Шевців Михайло, а від кооперативи „Рідна Торговля" — п. Горинь Василь.

Дуже милою несподіванкою була деклямація п. Ярослава Ніжникевича, богослова, який зиголосив Прольоґ до „Мойсея" Івана Франка. Деклямацію цю, виголошену зі зрозумінням та з артистичним патосом, приняли маси з правдивим одушевленням і нагородили бурливими оплесками

Свято закінчив посол Степан Кузик з Рогатина, який м. ін. підчеркнув, що стрілиська читальня своїми осягами може служити найкращим прикладом для всіх інших читалень. Враження цієї промови було глибоке.

А вже кульмінаційною точкою свята був зразковий реферат д-ра Костя Кебала, в якому він змалював ядерно всю історію чит. „Просвіти" за час її 40-літнього істнування. Тим своїм цікавим і цінним рефератом д-р Кебало дійсно зумів одушевити численно зібрану публику, яка залишила площу по відспіванні національного гимну з повним вдоволенням.

Наприкінці не можна поминути і того, що технічним підготуванням свята і прибранням церкви занявся богослов п. Мирослав Горинь.

А вечором на закінчення свята відбулася в салі читальні вистава „Степовий гість", що її відограв з успіхом місцевий аматорський гурток під режисерією пп. Яр Ніжникевича й Мир. Гориня.

Відмова Німеччини.

БЕРЛІН, 15. Х. Відмова Німеччини взяти участь в конференції чотирьох держав у Женеві викликала в льондонських урядових колах неприємне розчарування. Про саму німецьку відповідь відомо, що держана в чемному тоні, але рішучо відмовному. Німеччина відкидає Женеву як місце конференції та її необовязуючу форму. Льондонські розмови виказали згідність Франції й Англії, що справа рівноуправнення, розброєння й безпеки вяжеться разом та що справа рівноуправнення буде автоматично розвязана, оскільки буде згода Німеччини в справі розброєння та безпеки. Ситуацію комплікують побоювання перед дальшим розвитком внутрішнього положення Німеччини в напрямі реституції монархії в Баварії й Прусах. Загальне враження таке, що повстали ще більші труднощі, ніж досі. В деяких колах висувають можливість відбути конференцію трьох держав, а саме Анґлії, Франції й Італії, що вказувало би на цілковиту ізоляцію Німеччини.

ЩОДЕННА ҐАЗЕТА — Є ПЕРШОЮ НЕОБХІДНОЮ ПОТРЕБОЮ КОЖНОЇ КУЛЬТУРНОЇ ЛЮДИНИ.

РУМУНСЬКИЙ БЮДЖЕТ.

БУКАРЕШТ, 15. 10. ПАТ. Уряд опрацьовує проект бюджету на найближчий рік. Бюджет значно менший, виноситиме ок. 15. міліярдів леїв. Цьогорічний бюджет опрацювали на 25 міліярдів, одначе в половині року зредукували його до 22 міліярдів.

ГАЙНЕ-МЕДІНА.

КЕНІҐСБЕРГ, 15. 10. ПАТ. У Єндрихові занотували нові випадки діточого паралїжу.

ЗА НЕТОЧНОСТИ В КОНСКРИПЦІЇ УСУНУЛИ ҐЕН. КОНСКРИПЦ. КОМІСАРЯ.

З Варшави прийшла вістка, що там усунули зі становища ґен. конскрипційного комісаря Райм. Булавського. Управу опрацювання вислідів конскрипції віддали проф. Юр. Гайнріхові. Зачувати, що до тієї зміни прийшло наслідком неточностей в заг. конскрипції населення.

НОВИНКИ

— **Марш. Пілсудський їде на південь.** Кружить чутка, що маршал Пілсудський вибереться в листопаді ц. р. на довшу відпустку задля поратування здоровля. Кажуть, що поїде знову на південь, але куди, покищо не знати.

— **Зміни в державній службовій прагматиці.** „Вістник Законів" оголосив декрет президента республики, що зміняє деякі постанови закону про державну цивільну службу. На основі нових приписів буде 12 службових ступнів. В категорії І служба починається від 8 ступня, в категорії II від 10 ступня, а в III від 11 і 12 ступня. Іменування урядовця І категорії, що є авансом до вищого ступня, вимагає згоди президента ради міністрів. Єрархічне відношення між урядовцями, що сповняють обовязки, привязані до становища даної категорії, залежать не від службового ступня, але від роду заниманого становища. Урядовцеві не вільно мати побічне заняття, що приносить йому матеріяльні зиски, без дозволу верховної влади. В стан спочинку урядовець може бути перенесений у двох випадках: 1) з приводу змін в організації влади, коли нема для нього відповідного службового становища та 2) коли огляди на добро служби не позволяють робити службу в тій самій ділянці державної маґістратури. Декрет обовязує від 1. листопада ц. р.

— **Українське мистецтво на американській виставі.** Українські жіночі товариства в Шикаґо мали в серпні ц. р. виставу на Совлджерз Філд з приводу свята у двісті-літні роковини Джорджа Вашинґтона. Український павільон хоч невеликий, був дуже цікавий і прекрасно прибраний. Публика найбільше була зацікавлена українськими вишивками й іншими ручними роботами, приставала при павільоні та багато випитувалася про українське мистецтво. Писанки були на першім місці зацікавлення. Не могли американці надивуватись, що куряче яйце можна так гарно ручно малювати. Наше жіноцтво отримало дуже гарний медаль, перший цього роду в Америці. Лист подяки, який прислав ґенерал Паркер разом з медалем, звучить: „Дозвольте мені подякувати сердечно за Вашу інтересну і наукову виставу на Совлджерз Філд. Ви долали дуже багато праці до успіху свята в память Джорджа Вашинґтона. На знак моєї подяки я офірую той медаль для Українських Жіночих Товариств. — **Френк Паркер,** ґенерал Армії Зл. Д. („Америка").

Байдужність до рідної незалежної преси, купування чужинецьких ґазет та одночасне замилування до політиканства і критики національної політики і всіх проявів орґанізованого національного життя — це найяскравіший і найпоганіший показчик нездорових громадських відносин-

— **Комуністична орґанізація в Заболотівщині.** Як повідомляє ПАТ, на терені снятинського повіту зліквідовано комуністичну орґанізацію, законспіровану в кількох громадах заболотівської судової округи. Арештовано 12 осіб, між ними представника „комсомолу" в Заболотові Михайла Федорчука. Всім арештованим, мовляв, доказано орґанізування комуністичних комірок в повіті, секції „Мопру" (міжнародньої орґанізації помочі революціонїстам) і СРС (союзу революційних стрільців). У звязку з тією ліквідацією поліція перевела 14. ц. м. дальші ревізії. На основі найденого матеріялу відставлено в розпорядження окружного суду в Коломиї Антона Данилюка з Олешкова під закидом кольпортажі комуністичних летючок, розвішування транспарентів і т. п.

— **Ріжні вістки.** В Стрию застрілився підпоручник Едв. Схупень, службовець ПКУ з причини родинних невзгодин. — В Перемишлі викрили великі зловживання зі стемплями. — В Ковлю стверджено випадок недуги діточого паралїжу.

— **Цікаве перенесення.** Референта рільного банку в Луцьку п. Харитона Лебідь-Юрчика перенесено для добра служби до відділу тогож банку в Кельцях.

— **Нові шоси на Луччині.** З Луцька будується шосова дорога до м. Торчина, яка має в майбутньому сполучити Корець з Володимиром. До Торчина залишається виложити битим камінням кілька кільометрів. Одночасно з Луцька будується шоса до с. Лаврова, що має сполучити Луцьк-Боромель на Дубенщині.

— **Суд над комуністами.** Луцький окружний суд на виїзній сесії у Володимирі засудив за належання до комуністичної партії мешканця Хмелівки Леона Вовка й мешканця села Житані Осипа Назарука на 4 роки вязниці.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Отець канонік.

Отець канонік люблять пресу.

— Бо то, пане дію, чоловік інтелігентний не може обійтися без друкованого слова. Про книжки вже й не говорю, пане дію. Але часопис... Як вода, як хліб наш насущний...

Отець канонік люблять збудитися дуже раненько і ще в ліжку прочитати щоденники.

— Бо то, пане дію, чоловік відразу орієнтується на цілий день. І з політики і з буденних справ, ну і хто кого чим і за що. Життя, пане дію, нині таке, що не знаєш, чи за ніч не зайшли якісь горендальні зміни.

Отець канонік не жалують грошей на газети.

— Бо то, пане дію, чоловік, що жалує грошей на часопис, то так як хорий богач на лікаря. Далеко більше тратить, як зискує. Я купую кілька часописів, бо з одної тяжко виміркувати правду.

Такі то наші отець канонік. Люблять читати, знають вагу преси і не жалують грошей на неї. Тому і суспільність їх шанує і почестями обділює і патріотом величає. А за почестями, то й сякий-такий гріш прилутується, так що отець канонік й біди не терплять, ні щадничих книжечок не позбуваються.

Все булоб добре, якби не місяць жовтень 1932. Перший раз від свого уродження українська преса вибрала цей місяць на час пропаганди за собою.

При всякій пропаганді потрібна розвідка. Як вода, як хліб наш насущний — мовляли отець канонік.

Отож і при цій пропаганді розвідка є

І вийшло:

— Мариню! А побіжи-но дитинко до кіоску по часописи. Купиш „Поранну", „Слово Польске" і „Куріерка", а „Діло" — як звичайно.

Це так отець канонік до служниці, коли тільки протруть очі.

Мариня біжить, купує „Поранну", „Слово Польске" і „Куріерка", а „Діло" — як звичайно.

Що значить звичайно?! І це розвідка винюхала. „Як звичайно" — це значить: визичити за пять грошів і потім назад звернути.

І так що дня...

І так від літ...

І так отець канонік...

Галактіон Чіпка.

Більшовицька влада порається з опозицією.

МОСКВА 15. X. ПАТ. Центральній владі удалося досить легко опанувати ситуацію після недавного викриття опозиційної організації. До викриття конспіраторів причинився берлінський щоденник меншовиків „Соціялистическій Вестнік", друкуючи летючки опозиціоністів. Багато осіб, вмішаних у цю справу, видалено з партії. Крім того грозять їм судові та адміністраційні кари. Їхня програма домагалася правицевого курсу в краю та переведення їхніх постулятів.

КРОНПРИНЦ ОБРАЗИВ МІН. ГРЕНЕРА?

Соціялістична „Райніше Цтг." повідомляє нібито кронпринц Фридрих Вільгельм після розвязання пробоевих гітлерівських відділів вислав образливого листа до мін. Гренера. Колиб його оголосили, то — мовляв — це довело би до великого скандалу.

— **Шайку конокрадів** арештовано в Снятинщині. Належать до неї: Мордко Брандель, торговець кіньми зі Снятина, Дмитро Кравчук з Микулинець, Г. Тимофійчук з Попельник і Г. Антонюк із Забранівки. Відбирав украдені коні Мошко Мерль, торговець кіньми з Обертина. Крали коні тим способом, що один із конокрадів забавляв розмовою нічного вартівника, а інші разом з відбирачем украдених коней входили до стайні, вибирали там найкращі коні та виводили їх у поле, де Мерль платив селянам за участь в крадежі невеличку грошеву нагороду.

— **Як продають землю.** Якийсь Фелікс Войтишко купив у канцелярії нотаря у Вильні від невідомого „власника" маєток на Костопільщині (на Волині) з 300 га і дав за нього 40 тис. зол. готівкою. Коли Войтишко приїхав на Костопільщину до „свого" маєтку, виявилося, що такого маєтку в цілому повіті нема. В Сарнах мусів позичити грошей на поворотний білет до Вильна.

— **Тайна горільня.** У Зборі пов. Калуш органи державної поліції викрили в хаті Івана Трезуляка тайну горільню. Трезуляка арештували. Поліція забрала два кітли з розчином і прилади до виробу самогонки.

— **Смерть при праці в лісі.** Миколу Дикого, 28-літнього мешканця села Сторонна пов. Дрогобич, убило зрубане дерево в лісі. Як ствердили наочні свідки, Дикий згинув наслідком власної неосторожности.

— **Памятник Драгоманова в Софії.** З нагоди 38-ої річниці смерти проф. Михайла Драгоманова його прихильники та учні в Софії, де він провів останні роки свого життя як професор университету, та українські організації в Болгарії, влаштовують в його память 30. ц. м. відкриття памятника на могилі, сполучене з академією.

— **Жінки вчаться краще.** Пруське міністерство освіти ствердило на основі статистичних дат за останніх 18 років, що на 16.586 мужчин, які приступили до іспитів, щоб осягнути вищий диплом, перепало 25 проц., а здало 75 проц., зате на загальне число 3.798 жінок перепало при іспиті 12 проц., а здало 88 проц. Отже цифри стверджують, що жінки пильніші в науках на вищих школах і краще здають іспити.

— **Лїцитація колекції Кріґера** відбудеться небавком у Стокгольмі. Так рішив суд, щоби покрити бодай частину довгів сірникового короля З колекції Кріґера продадуть усі дорогоцінності, в роді золотої чаші, за яку заплатив він півтора міл. зол., а також усі предмети його обставини та одяги. Навіть білля та черевики найдуть покупців. Є аматори буденних дрібниць напр. тих усіх річей, які мав на собі Кріґер останнього дня, коли юрба зустрічала його ще оплесками.

— **Адвокат, що не хотів стати королем.** У Бруклині помер у 70-ім р. життя адвокат Віліямс, якому свого часу проводирі альбанців пропонували королівський престіл. Він був за президентури Вільсона послом Спол. Держав в Атенах. Тут він завдяки знайомости з альбанцями став щирим їх прихильником. Він випадково довідався про змову, організовану в Греції проти Альбанії. Зовсім забувши про своє становище дипльомата, він із симпатії для альбанців станув на їхньому боці і здемаскував змовників. За це утратив посаду посла. Перед відїздом в Америку альбанці запропонували йому престіл, саме тоді свобідний. Але Віліямс волів вернутись до свого адвокатського заняття.

— **Архикнязь Карло Габсбурський.** До Барцельони приїхав минулого тижня представник дому Габсбургів-Бурбонів, щоби заплатити у губернатора кару 10.000 пезет, накладену на архикнязя Карла Габсбурґа-Бурбона. Архикнязь сидів у вязниці 9 днів. Після заплаченої кари, він покинув вязницю у товаристві приїжого представника Габсбургів і австрійського консуля та поїхав у Париж.

— **Людина, що знає 150 мов.** Істнує німецький фільольоґ д-р Тасілльо Шультайс, що знає 150 мов. Він занятий у міністерстві закордонних справ у Берліні. Його погляди про лектуру дуже оригінальні. Він залюбки читає письменників у різних чужих перекладах; навіть рідних, німецьких, волів у чужому тексті, напр. Томаша Манна читає по російськи, „Вертера" по китайськи, історію німецької літератури по латині, Шілера по вірменськи. Він боронить погляду, що справді оцінити письменника можна тільки в перекладі. Аж тоді, коли знаємо рідного письменника з перекладів, можемо його як слід розуміти в оригіналі. У Берліні можна дістати страшенне дешево переклади німецьких письменників у рідких мовах. Шультайс купив Шілера у вірменській мові за 20 сот., тому, що на такі твори нема покупців. У міністерстві закордонних справ він перекладає дипльоматичні ноти, головно із мов, до яких нема спеціялістів. Напр. якийсь араб жалується Гінденбурґові у листі, що посварився зі своєю жінкою-німкою і просить ради, що робити, якісь литовці просять Гінденбурга на своє золоте весілля, якийсь японець заповідає кінець світа. Усі ці листи йдуть на стіл Шультайса і він вдоволений, що 150 мов, які знає, дуже корисні.

— **На будову Національного Музею у Львові** (вул. Мохнацького 42) видано до половини жовтня 12.460.67 зол. На це зложено жертв 2.423.40 зол., в тому з останнього часу — през. А. Децикевич 20 зол. (усього 120), о. Р. Журден з Лювен 5 і д-р І. Гладилович 2. — З доходів Союзу Прихильників Нац. Музею вплинуло далі 1.758.85 зол., з чого видано на закупна 887.03 зол., а решту зужито як позичку на витрати будови. — До повного викінчення усіх саль остали роботи — малярські, паркети і плиіки, лякерниці і фасада. На все те враз із зобовязаннями будови потрібно ще 35.000 зол. — **Управа Музею.**

— **Філія Союзу Українок у Львові** почувається до милого обовязку зложити цією дорогою щиру подяку Українському Гігієнічному Товариству, а передовсім Вп. д-рові Філясові за виголошення відчиту про недугу Гайне-Медіна, та Вп. д-рові Панчишинові за безкорисне визичення світляної лямпи. Дохід з відчиту в сумі 10 зол. 59 сот. призначено на будову памятника Франка.

З опери.

„Кармен" з Ляховською.

Неcмертельна опера Бізета, виставлена міською оперою, дала авдиторії цим разом нагоду любуватись не тільки красотою музичної фактури, але й самою Кармен у креації п-ні Ляховської. Це безперечно ще й тепер велика артистка — і велика співачка колись. Але хоча її голос нині вже не зовсім свіжий та рівний, хоча в ньому були деякі „грішки" (непомітні зрештою для пересічного слухача) — відхилення від вказівок автора, — то всетаки львівська сцена не часто може гордитись такою Кармен. З решти виконавців найліпший п. Петер як Дон Хозе. Орхестра і ходи дуже добрі; темпи — часто зовсім чудернацькі! **X.**

„Циганерія". Виступ Марії Сокіл.

Перший виступ Марії Сокіл на сцені львівської міської опери потвердив уповні все те, що писала преса з приводу її концертів у Львові та на галицькій провінції. Наша співачка виявилася великою, дійсно першорядною оперовою силою і здобула собі з місця та безапеляційно симпатії музикальної публики Львова і то здобула приступом.

Партія Мімі, в якій ми почули вчора п. Марію Сокіл, дає співачці широке поле до popису, але й вимагає від неї неабиякої натуги та вишколення. І тут з найбільшою радістю можемо ствердити, що всі трудноші тої партії поборола наша співачка з подивугідною легкістю, без сліду якогонебудь напруження чи втоми і то однаково в місцях повних експресії, драматичних, як і в місцях наскрізь ліричних Коли з самого початку І. акту слідно було у співачки подекуди трему, то таки зараз у тій самій сцені заблестів її голос такою красою й силою, що після скінчення акту розентузіязмована публика викликала п. Сокіл кілька разів перед занавісу, витаючи її горячими оплесками і кошами квітів. Той настрій симпатії і признания зростав потім від акту до акту і дійшов до вершка в IV. акті, коли то співачка своїми ніжно-сріблистими тонами полонила всю салю так, що в неодному оці заблисла сльоза. Колиж іще додати, що сценічна гра п. Сокіл незвичайно природна, без тіни чогось театрально-штучного, а до того її вигляд та постава є просто вимріяні для сцени, то сміливо можна сказати, що виступ нашої співачки в „Циганерії" був повним її тріюмфом. Осягати такі тріюмфи бажаємо їй і в дальших виступах.

З інших виконавців треба відмітити в першу чергу п. Міловську, що, заступаючи недиспоновану Ліповську, пригадалася публиці з найкращої сторінки. З виконавців-мущин несподівано гарно держався Вронський, що мав свій день і був гідним партнером української співачки. Крім того назвемо пп. Ужейка, Плонського, Ляринського, Романовського й Сирочевського.

Хори та збірні сцени випали наскрізь поправно. Дириґував певною рукою п. Должицький. **І. Н.**

З кіна.

КІНО „АПОЛЬО": **„Квік"**

Весела, дотепна комедія, як усі, де головну ролю грає вічно усміхнена Ліліяна Гарвей. Її партнери досвідні французькі артисти: коміка Бернара знаємо із неодної комедії у заголовній ролі з Анрі Ґора; він теж вірний товариш „Ліліянки". Інтрига проста, непереборщена, використовує старий спосіб показати нам трохи театральних куліс і сценки з мюзік-голю.

Із судової салі.

НАПАД ПІД БІРЧОЮ ПЕРЕД СУДОМ.

Хоч в останньому числі „Діла“ ми подали вже присуд із сенсаційної перемиської розправи, яка була епільогом голосної справи нападу на амбулянс під Бірчою, а проте для цілости образу подаємо деякі подробиці з ходу розправи.

Лікарі-знавці ствердили на підставі списаних у протоколі вислідів секції бл. п. Гібчинського, що він отримав 7 ран. Рани завдані з лівого та правого боку та з позаду, від сімох стрілів. Безумовно смертельною була куля, яка війшла до правої половини грудної клітки, перерізала головну бючку і легені та нарушила два ребра. Ця рана спричинила вилив крови з подертих посуд і перерив обігу крови.

Знавець-рушникар заявив на підставі своєчасного обширного виводу львівського рушникаря Сарторія зі Львова, що стріляно з 5-ох штук стрільної зброї, а то з одного кріса „Манліхера“ калібер 8, одного кріса „Мавзера“ калібер 7. і 9. і трьох пістолетів „Штаєра“ калібру 9. Кожне стрільно віддано з іншої пістолі Штаєра.

В другому дні розправи 13. ц. м. переслухано дальших свідків.

Свідок *Йосиф Павляк* був тим, що спричинив арештування Цебеняка. Побачивши, як він увійшов до Сяну, щоби перейти ріку вбрід, та гадаючи, що це конокрад, Павляк хотів завернути його. Коли цей далі йшов рікою, свідок кинув на нього каменем і поцілив саме в моменті, коли Цебеняк замірився до нього з револьвера. Тоді Павляк прискочив до нього і вирвав йому течку з револьвером, але сам Цебеняк утік. Тікаючи стріляв з другого револьвера до Павляка, щоби змусити його занехати погоню. Однак пополудні Павляк стрінув його вдруге, зловив і почалась шамотня. Счинився крик, прикликали телефонічно поліцію, надбіг поліцай Злят, який арештував Цебеняка. Швидко виявилося, ким він був на ділі.

Свідок *Йосиф Злят* описує арештування Цебеняка. При арештуванні Цебеняк признав, що течка його, але заперечив, наче він мав якийсь другий револьвер.

З дальших свідків замітні лише зізнання *Казимира Собкевича,* який пасучи коні, бачив, як Павляк гонив за Цебеняком: свідок сам біг за ним у віддалі 30 кроків від Павляка. Свідок Собкевич твердить, що Цебеняк не стріляв тоді до Павляка.

Відтак відчитано переписку між судом та польським міністерством справедливости з одної сторони а міністерством у Празі й окружним судом у Кошицях з другої. Виявилося, що хоча видача братів Куцаків і Терешка з ЧСР була вже постановлена, окружний суд у Кошицях відмовив видачі, стоючи на становищі, що в даній справі річ іде про вчинок на політичнім тлі.

Оборона зголосила два внесення, а саме: *д-р Загайкевич* домагався льокальної візії, а д-р Фрім поставив внесок відложити розправу аж до покінчення справи видачі обох Куцаків і Терешка чехословацькою владою. Після довшої наради трибунал відмовив обом внесенням.

Над питаннями трибуналу для присяглих суддів вивязалася тригодинна виміна думок між оборонцями і прокуратором. Оборонці звертали головно увагу на факт, що підсудний у моменті свого вчинку не мав скінчених 20 літ, тому по думці § 52 давнього карного закона не може бути караний за вбивство карою смерти ані досмертної вязниці. Трибунал справді рішив по думці ст. 2. § 1. нового карного кодексу поставити присяглим питання з кваліфікації старого кодексу. Ці питання були такі:

1) За вбивство Гібчинського,
2) за намагане вбивство Сеґели,
3) евентуальне (на внесення оборони) в напрямі грабунку,
4) за стріляння до Павляка,
5) за безправне ношення зброї.

По промовах прокуратора, д-ра Загайкевича і д-ра Фріма та по репліці прокуратора і відповіді д-ра Загайкевича, присяглі судді відійшли на нараду в год. 11.50 в ночі.

По короткій нараді присяглі судді потвердили всі головні питання, а то питання 1 — 11 голосами, а питання 2, 4. і 5. —12 голосами, через що відпало евентуальне питання третє за грабунок.

По виводах і внесках прокуратора і д-ра Загайкевича проголосив трибунал в год. 12 і пів в ночі засуд, яким признано Василя Цебеняка виновником злочину доконаного і намаганого вбивства і за це засуджено на кару вязниці через 18 літ. Оборона зголосила *касацію.*

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Дня 27. вересня ц. р. померла в Станиславові бл. п. **Евгенія з Мидловських Яцикевичева**, вдова по бл. п. о. Михайлі Яцикевичу, гр.-кат пароху в Пасічній, а сестра бл. п. Ізидора Мидловського, в 76. р. трудолюбивого життя. Похорони відбулись дня 29. вересня 1932 р в Пасічній коло Станиславова.

Марія зі Сосновських Гошовська, вдова по парохові Збоїськ, по довгій та тяжкій недузі принявши Н. Тайни, померла дня 14. ц. м. в 66 році життя. Похорон відбудеться в неділю 16. ц. м. в год. 2. зполудня в Збоїськах. В. І! П.!

—o—

БІРЖА.

Гроші.

Доляр в приватних оборотах зол. 8.90.

Збіже.

Льоко Львів. Мука пшен. люкс. 48.50—49.00, мука пшен. 44.50—45.00, Мука житня 29.00—30.00, Отруби пш 9.00—9.50.

Інші курси незмінені.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр.

Неділя 16. жовтня, год. 3. поп. „Галька“.

Неділя, 16. жовтня год. 7.30 веч. „Самійло Зборовський (Абон. 1).

Понеділок, 17. X. год. 6. веч. „Самійло Зборовський“ (Абонам. 1).

Вівторок, 18. X. год. 7.30 веч. „Самійло Зборовський“ (вистава закуплена).

Театр Ріжнородностей.

Неділя 16. жовтня год. 3.30 поп. „Диві любки“.

Неділя 16. жовтня год. 7.30 веч. „Бездомний лікар“ (Абон. 1).

Понеділок, 17. X. год. 7.30 веч. „Бездомний лікар“ (Абонам. 1).

Вівторок, 18. X. год. 7.30 „Бездомчий лікар“ Абонам 1).

Концертове Бюро М. Тірка.

Вівторок, 18. жовтня: II. Мистецький концерт, Ала Сарі, співачка.

Вівторок, 25. жовтня: III. Мистецький концерт, Іван Кубелік, скрипак.

ПРОФ. МАРКО РАК
оперовий концертмаестро обняв скрипкову клясу в Музичній Школі С. КАСПАРЕК, Львів, ул. Кохановського 4, тел. 85-43. 563 1—2

Кіна.

АПОЛЬО: „Квік“ (Ліліяна Гарвей).

АТЛЯНТІК: „Добраніч, Відне!“

КАСІНО: „Чоловік-малпа“ (Ван Дайк).

КОЛІСЕЙ: „Так цілують віденки“, ревія „Це варто побачити“.

КОПЕРНИК: „Франкенштайн“ (Борис Карлов).

МАРУСЕНЬКА: „Франкенштайн“ (Борис Карлов).

МІРАЖ: „Бен Гур“ (Рамон Новаро).

ОАЗА: „Ц. к. резервіст“.

ПАЛЯС: „Король то я“ (Власта Буріян)

ПАН: „Конгрес танцює“ (Ліліяна Гарвей).

ПАСАЖ: „Тайний детектив“.

ПРОМІНЬ: „Сталева рука“, ревія.

СТИЛЕВЕ: „Афера замужньої жінки“ (Джавет Мекдональд).

УТІХА: „Іващі з Ріо Гранде“ (Боб Костер), „Голівуд“.

ХИМЕРА: „Містер Джекель і д-р Гайд“.

ВОЛОДИМИР ОСТРОВСЬКИЙ.
СМІХ ЗЕМЛІ
Ціна 1·50 зол., з почт. перес. 2·10 зол.

Закордонне радіо.

Понеділок, 17. жовтня 1932.

Ляйпціг (259,3) 16.00, 20.00, 22.05 Концерт, **Мор. Острава** (263,8) 17.50 Словацькі нар. пісні, **Братислава** (278,8) 16.10, 22.20 Концерт, 18.00 Югосл. музика, 20.15 Соната Г-моль Міколаєва, **Гільверзум** (296,1) 21.00 „Аталія“ Мендельзонова ораторія, **Гельсінгфорс** (368,1) 19.00 Моцартів концерт, **Стокгольм** (435,4) 20.00 „Гофманові казки“ оп. Офенбаха, **Рим** (441,2) 12.45, 17.30 Концерт, **Відень** (517,2) 11.30 Квартет, 17.00 Концерт, **Рига** (525,4) 19.05 Массенетові твори, **Харків** (937,5) 10.00, 14.30, 15.00, 16.35, 19.00 Концерт, 12.15 Українська музика, 18.15 Літ. трансм., 24.00 Оперові арії.

Вівторок, 18. жовтня 1932.

Братислава (278,8) 17.25 Фортепян, 17.45 Пісні, циг. орхестра, **Міляно** (331,4) 20.00 „Масковий баль“ оп. Вердія, **Штрасбург** (345,2) 21.30 Галевий концерт, **Гельсінгфорс** (368,1) 17.25 Спів, Арво Йорма, 19.05 Сольо на обою, **Стокгольм** (435,4) 20.00 Концерт, **Прага** (487) 19.30 Опера, **Відень** (517,2) 11.30 Квартет, 15.20 Скрипка, **Рига** (525,4) 19.05 Російська музика, **Будапешт** (550,5) 19.30 Опера, **Харків** (937,5) 10.00, 15.00, 16.35 Концерт, 11.00 Звуковики, 17.30 Мист. трансм., 19.00 Оперова музика.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Понеділок, 17. жовтня 1932.

10.00 Богослуження з нагоди 83 рок. смерти Шопена, 11.40 Огляд преси, 11.58 Час, 12.10, 15.30, 15.50 Грамофон, 13.00 Метеор. комунікат, 15.40 Господарський комунікат, 15.55 Комунікаційний огляд, 16.00 Листи та програми, 16.15 Лекція фр. мови, 16.30 Грамофон, Сільва рерум, 16.40 Сучасна Франція про Шопена, 17.00 Муз. авдиція з нагоди 90-ліття Відділу сліпих держ. інституту глухонімих і сліпих; комунікат для плавби та рибалок, 18.00 Концерт, 19.00 Женевські новини, 19.15 Всячина, 19.30 На овиді, 19.45 Прес. рад. денник, 20.00 Новий фільм. сезон, 20.15 Шопенівська академія; спорт. вістки, прес. рад. денник, 22.40 Комунікати, 22.45 Танк. музика.

Вівторок, 18. жовтня 1932.

11.40 Огляд преси, 11.58 Час, 12.10, 15.30 Грамофон, 13.00 Метеор. комунікат, 15.40 Господарський комунікат, 16.03 „Боротьба за гніздо“ для дітей, 16.15 Відчит для учителів, 16.30 Грамофон, Сільва рерум, 16.40 „Польськість Поморя в світлі ост. конскрипції“, 17.00, 18.00, 20.00 Концерт, 18.30 Фортепян, 18.55 Техн. скринька, 19.10 Всячина, 19.30 „Слухачі про музику в радіо“, 19.45 Прес. рад. денник, 21.20 Спортові вістки, прес. денник, 21.30 Пісні й арії, 22.00 „Царівна та чура“ іронічний обр. Пежинського, 22.15, 23.00 Танк. музика, 22.55 Комунікати.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

КОЛДРИ зол. 9.80, брокатові першорядного виконання, постіль найдешевше і найбільший вибір **Фрайліх, Львів**, Сикстуська 21. 561 4—х

КАФЛЯРНЯ, дві печі, механічне урядження погін електричний, шлямарня, магазини на дуже догідних умовах до винайму. Спілка Акц. Левинський, Потоцького 58. 622 2—4

ТОРБИНКИ жіночі зі шкіри — великий вибір — найдешевше в робітні римарсько-галянтерійній **М. Барера, вул. Сикстуська 2.** 370 10—33

ПРАВНИК обійме лекцію з усіх гімназійних кляс на провінції за малою винагородою. Зголошення до Адміністрації під „Солідний“. 651 1-1

3 ПОКОЇ, кухня лазничка, електрика, I. поверх, бальокон, передвоєнна камениця, коло військового шпиталю, ул. Гофмана зараз до винайму без відступного за законним дволітнім комірним. Відомість „Комета“ Ринок 21. 660 1—1

ЗДІБНА учителька по матурі шукає лекції із вселюдних шкіл. Може давати лекцій на фортепяні, скрипцях і німецького. На бажання свідоцтва і посвідчення. Зголошення в Адмін. „Діла“ під „Скромна винагорода“. 658 1—1

КІМНАТУ УМЕБЛЬОВАНУ віднайму солідному панові. Окремий вхід. Театинська 3, II. пов. м. 6. від 12—5. 661 1—2

РЕАЛЬНІСТЬ трьохповерхова, соняшна, 18 кімнат, малий городець, повний комфорт, близько пл. Юра і українського шпиталю, евентуально ціла вільна на продаж. Зголошення у власнички: вул. Шумлянських 17, I. пов. від год. 9—11. рано і 4—7 попол. 656 1—1

ДО ЗАМІНИ посада упр. школи 2-кл. на долах за рівнорядну в околиці гірській або підгірській. Листи слати під „Посада“ до Адмін. „Діла“. 659 1—2

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

ЕЛЬКА КРЕЦОВА,
Львів, Боїмів 36, тел. 18-01,
від 1877 р. продає муку, грис, ометицю і крупи по найдешевших цінах. 648 2—5

Найдешевші книжки!

МИКОЛА МАТІВ-МЕЛЬНИК
КРІЗЬ ДИМ І ЗГАР
Ціна 50 сот., з почтовою перес. 70 сот.

ЕВГЕН ЧИКАЛЕНКО
Спогади I. II. і III. часть
Ціна 8·— золотих — без пересилки.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З печатні Вид. Спілки „Діло“ Львів, Ринок 10.